

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

po rozpoznaniu żądania sędziego Sądu Najwyższego Pawła Księżaka,
o wyłączenie od rozpoznania wniosku o zbadanie przez sędziego Sądu
Najwyższego Piotra Telusiewicza wymogów niezawisłości i bezstronności w
sprawie III PUB 13/24

postanowił:
nie uwzględnić żądania.

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Najwyższego Paweł Księżak został wyznaczony w drodze losowania do składu orzekającego do rozpoznania wniosku o zbadanie spełniania przez sędziego Sądu Najwyższego Piotra Telusiewicza wymogów niezawisłości i bezstronności, zarejestrowanego w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt III PUB 13/24 (protokół z losowania z 9 września 2024 r.).

Sędzia Paweł Księżak w piśmie z 26 listopada 2024 r. złożył żądanie wyłączenia od rozpoznania sprawy z uwagi na istnienie okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie. Po pierwsze, zachodzi – jego zdaniem – wadliwość postępowania zmierzającego do powołania sędziego objętego wnioskiem. Sędzia również przechodził procedurę opartą na tych samych przepisach prawa (tj. obowiązującej aktualnie ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa) i uzyskał nominację w analogicznym konkursie prowadzonym przed Krajową Radą Sądownictwa. Gdy przedmiotem zarzutów formułowanych

przez stronę jest m.in. wadliwość procedury prowadzącej do powołania na urząd sędziego, w składzie sądu rozpatrującego tego rodzaju zarzuty nie może znaleźć się sędzia, który został powołany na urząd sędziego w takiej samej jak kwestionowana procedurze. Po drugie, w świetle orzecznictwa TSUE i ETPCz Sąd Najwyższy z jego udziałem nie będzie zapewniać realizacji prawa do niezależnego i bezstronnego sądu powołanego mocą ustawy (m.in. wyrok ETPCz Wałęsa przeciwko Polsce z 23 listopada 2023 r., wyrok TSUE z 21 grudnia 2023 r., C-718/21). Wadliwość, która prowadzi do takiej konkluzji, ma charakter systemowy i jej naprawienie wymaga zmian ustawowych. Do tego czasu powinien zostać wyłączony od rozpoznania spraw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żądanie SSN Pawła Księżaka nie jest zasadne z następujących przyczyn.

Sędzia w sprawowaniu urzędu jest niezawisły i podlega tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 ustawy zasadniczej).

Sąd Najwyższy wraz z innymi sądami sprawuje wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 175 ust. 1 ustawy zasadniczej), przy czym ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy (art. 176 ust. 2 ustawy zasadniczej).

Oznacza to, że wniosek o wyłączenie sędziego i z drugiej strony wniosek albo żądanie sędziego o wyłączenie od rozpoznania sprawy, nie mogą być dowolne.

Pierwsza wskazana w żądaniu wątpliwość nie spełnia się jako przesłanka wyłączenia sędziego z mocy ustawy, czyli na podstawie art. 48 k.p.c.

Kwestia „uzyskania nominacji w analogicznym konkursie prowadzonym przed Krajową Radą Sądownictwa” nie spełnia się także jako przesłanka wyłączenia sędziego na jego wniosek, czyli na podstawie art. 49 § 1 k.p.c.

Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego jest tu jednoznaczne i wiążące (art. 188 i art. 190 ustawy zasadniczej).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 1 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r., poz. 1805, z późn. zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r., poz. 1460, z późn. zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności

wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa stanowi, iż *"Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości"* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: *"okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności"*.

Regulacja ustawy oraz orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego potwierdzają zatem, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. ponadto wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20; z 7 października 2021 r., K 3/21; z 24 listopada 2021 r., K 6/21; z 10 marca 2022 r., K 7/21).

Powyższe przenosi się na ocenę drugiej części argumentacji żądania sędziego.

Jeśli występuje wadliwość systemowa i jej naprawienie wymaga zmian ustawowych, to jest to domena prawodawcy krajowego, zgodnie z zasadą suwerenności. W takiej sytuacji ani Konstytucja ani ustawa o Sądzie Najwyższym nie dają podstawy do uwzględnienia żądania wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy ze względu na powołane w nim okoliczności. Przeciwnie, nadal wymaga się wypełniania obowiązków przez sędziów w sposób bezstronny i niezawisły.

Choć nie opublikowano jeszcze uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r., III CZP 44/23, to wobec samej jej treści można przyjąć, iż nieuwzględnienie żądania sędziego Sądu Najwyższego Pawła Księżaka w tej sprawie nie jest sprzeczne z tą uchwałą, której nadano moc zasady prawnej.

Z tych motywów postanowiono jak w sentencji.

